

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון תתלד

ערב שבת קודש פ' שלח, מבה"ח תמוז, ה'תש"ע

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וק"ח שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לזכות

החתן התי הרב יצחק והכלה מרת חי' רחל שיחיו קאלאדני
לרגל נישואיהם בשעטומ"צ, ביום ח"י סיון,
הי' תהא שנת עשירות - שנת "פרצת"
"ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות"

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יוסף וזוגתו מרת שפרה שיחיו קאלאדני
הו"ח ר' שמואל וזוגתו מרת מלכה שיינדל שיחיו סטראל

*

לזכות

החתן התי הרב מנחם מענדל והכלה מרת חי' מוסיא שיחיו לובין
לרגל נישואיהם בשעטומ"צ, ביום ח"י סיון,
הי' תהא שנת עשירות - שנת "פרצת"
"ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות"

ולזכות הוריהם

הו"ח דר. ר' אברהם ראובן וזוגתו מרת ליבא חנה שיחיו לובין
הרה"ת ר' יעקב וזוגתו מרת שרה מרים שיחיו לאטאוויטש

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

** *

לעילוי נשמת

הת' ר' חיים אלי' ב"ר אליעזר ע"ה

מישולבין

נפטר ערב ראש-חודש תמוז ה'תשל"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

נדפס לעילוי נשמת ר' אורי אהרן יואל ב"ר יוסף אר"י לייב ז"ל חוב' פאולין רות ב"ר יצחק ע"ה
ולע"ה ר' יוסף אר"י לייב ב"ר משה באר חוב' מרת חשא ב"ר נטע אורי ע"ה ולע"ה ר' מאיר ב"ר צבי ע"ה שנאל
וק"קיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

נאך – אשרי העם שככה לו אשרי העם שהוי' אלקיו, וואָס דאָס גייט אויף דער גאולה העתידה, וכדז"ל אַז אויפ'ן גלות שטייט צוואַנציק מאָל הוי' און קעגען דעם איז פאַראַן צוואַנציק מאָל אשרי, וואָס דאָס גייט אויף די גאולה העתידה.

און דאָס איז דער תוכן ענין חלה: עס איז פאַראַן אַמאָל אַז מען מוז מאַכן אַ הַבְדֵּל, אַ מחיצה, און ניט טענה'ן די טענה פון אחדות. די אחדות פון אידן איז דוקא דורך דעם וואָס עס זיינען דאָ מחיצות פון כהנים מיט לויים וישראלים, פון רבנים מיט סתם אידן וכו',

דאָס איז ניט קיין ענין פון פירוד, אדרבה, דאָס איז די אמת'ע אחדות.

ער זאָגט אין יחזקאל אויף דער מצוה פון חלה, אַז דורך דעם דוקא וועט זיין להניח ברכה אל ביתך. הגם עס שטייט דאָך לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום, נאָך עס זיינען פאַראַן ענינים וואָס דורך דער התחלקות מחיצות דוקא, דורך דעם איז דער אמת'ער אחדות און שלום.

און דורך דעם איז דער להניח ברכה אל ביתך, ברכה אָן תוארים המגבילים, סיי אין רוחניות, סיי אין גשמיות.

המדור מוקדש לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת י"ד שתיכף ומיד יקיים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

המדור "דבר מלכות" מוקדש לזכות הרה"ח אורי אהרן יואל בן מינדל וזוג' בת'יה רות בת שרה שיחיו וילדיהם: שטערנא שרה ושמואל שיחיו ולזכות דוד יעקב בן מינדל שי', מיכאל נחמיה בן חוה אסתר וזוג' רחל יפה בת מינדל שיחיו ולזכות שושנה חסיה בת מינדל שתחיו ולזכות הרה"ח אפרים יונה בן פאולין רות וזוג' רייזל פרומה בת ח'י רחל שיחיו ולזכות הרה"ח יוסף יצחק בן רייזל פרומה שי' ולזכות ח'י רחל בת שפרנצא שתחיו, ולזכות צבי בן ח'י רחל שי'

המדור "זמן הגאולה" מוקדש לזכות ר' יעקב מיכאל הלוי בן עלקא וזוג' מרת אסתר בת בלומה גוטה שיחיו וילדיהם: מיכל, נחמה, יוסף יצחק הלוי, חנה ומנחם מענדל הלוי שיחיו גינזבורג ולזכות זקניהם: מרת עלקה תח'י בת רייזל ומרת בלומה גוטה תח'י בת נחה לברכה והצלחה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות, ולקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש

החובה להתקשר למשה שבדור - לרבי

ישנה טענה ידועה: מדוע על אדם להזדקק ל"רבי", הרי יכול אדם להיות יחד עם "עצמות", ויהיה לו קשר ישיר עם השי"ת עצמו? ● בכל דור יש משה רבנו שבדור, והם נשיאי הדור שבכל דור, ה"אתפסטותא דמשה בכל דרא ודרא", עד לדורנו אנו הנשיא - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ● כאשר בא מישהו ורוצה לפתות את מושפעיו שאין ביכולתם להיות מקושרים לנשיא הדור כיון שהוא נעלה מהם - הרי אומרים שכל זה היתה טענתם של המרגלים ש"וילינו עליו", וכשמתיצבים נגד משה רבנו - אין הוא יכול להתפלל עבורם! ● בשעה שאדם מתקשר למשה רבנו שבדור, לא נוגע מצבו, משה רבנו מוציא את כל אחד ממצבו ומעמיד אותו בדרגא של "שתויי יין", עד שהוא מביא ומכניס אותו לארץ ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה ● תרגום חפשי משיחת ש"פ שלח ה'תשל"ב - בלתי מוגה

זאת ועוד: מתן תורה הרי ה' באופן של "אנכי הוי' אלקיך"², "אלקך" - לשון יחיד, כלומר שהקב"ה התקשר עם כל יהודי ביחוד, כמובא בפסיקתא³, במילא הוא בא וטוען: הרי הקב"ה התקשר אתו ביחוד, מדוע איפוא, עליו להיות זקוק לרבי? על דרך זה יש השואלים בנוגע לבעל-שם-טוב:

(2) יתרו כ, ב.
(3) ראה פסיקתא ד"כ (פ' החודש השלישי עה"פ אנכי ה' אלקיך): הקב"ה כשה' מדבר לישראל, כל אחד ואחד מישראל ה' אומר עמי הדבור מדבר.

א. ישנה טענה ידועה: מדוע על אדם להזדקק ל"רבי", הרי יכול אדם להיות יחד עם "עצמות", ויהיה לו קשר ישיר עם השי"ת עצמו, מדוע, איפוא, עליו להזדקק ל"רבי"? ובפרט בהתאם למאמר רז"ל "אליו ולא למידותיו", שאסור להשתמש בממוצעים כמלאכים וכו', אלא על האדם להתפלל ישירות אל השי"ת, הרי במכל שכן שלא דרך ממוצע של בשר ודם, ובמילא הוא טוען מדוע עליו להזדקק ל"רבי"?

(1) ספרי - הובא בפרד"ס של"ב פ"ב.

אם הבעל-שם טוב הוא דבר הכרחי, מדוע הוא לא הי' בזמנים קדומים? ומה בקשר לכל הדורות שהיו עד לבעל-שם טוב, ואף בדורו של הבעל-שם טוב גופא היו כאלה שלא היתה להם שייכות אליו – כיצד, איפוא, הסתדרו הם?

עד שמוצאים אנו כמה גדולים שהיו "פוסקים" ושנתקבלו בכל עם ישראל, וכידוע מה שמואב בהמשך "בשעה שהקדימו – תער"ב⁴ "ושמעתי בשם רבינו נ"ע שכל המחברים עד הט"ז והש"ך והם בכלל עשו חיבוריהם ברוח הקודש" – מתעוררת במילא השאלה: כמה מהם לא היתה להם שייכות לפנימיות התורה, ולא הי' להם "רבי", ואם הדבר הכרחי, כיצד הם יכלו להסתדר בלי זה?

ב. הביאור על כך:

כל זמן שאדם בטוח בעצמו שיכול לסמוך על עצמו שילך בדרך הישר ולא בדרך עקלתון, הרי מהיכי תיתי – יכול להסתדר בלי זה. ואילו מי שאינו בטוח בעצמו שלא יסטה ולא יטעה, הוא זקוק ל"רבי".

כפי שאנו רואים במעשה המרגלים – שעל בני ישראל פעלה תפילתו של משה רבנו⁵, ואילו על המרגלים שחלקו עליו לא פעלה⁶ – שכן, כשישנה גזירה, ובכוחות עצמיים לא יכולים לצאת ממנה, מן ההכרח להזדקק לתפילת משה, תפילת הנשיא, שהוא יתפלל עליו, ותפילתו של משה רבנו פועלת להינצל מהגזירה, שהרי לולי תפילתו – יכולה לצאת גזירה כזו כמו גזירת המרגלים שהיתה בכי' לדורות⁷.

כאן רואים אנו עד כמה פעלה תפילתו של משה רבנו: מבלי הבט על העבירה החמורה

(4) ח"ג ס"ע א'שפה.

(5) יד, כ.

(6) יד, לז.

(7) תענית כט, א.

שעברו בני ישראל, עד שהקב"ה רצה שיהי' "ואכלה אותם כרגע"⁸, אף על פי כן, בשעה שעמד יהודי אחד להתפלל עבור בני ישראל – זה עזר וביטל את הגזירה מעל בני ישראל, למרות שלכאורה מדוע היו זקוקים לתפילת משה רבנו, הרי היו אז כמה צדיקים, ובמיוחד שהי' זה "דור דעה"⁹, מדוע איפוא, היו זקוקים לתפילת משה רבנו, עד שבלי תפילתו הי' "ואכלה אותם"?

אלא, כאן רואים אנו שכיוון שמשה רבנו הי' ה"נשיא", הרי בשעה שנשיא נושא תפילה – יכול הוא להציל את כלל ישראל, מה שאין כן יחיד סתם אין ביכלתו לפעול זאת.

כמו-כן רואים אנו את העילוי שפעל משה רבנו על ידי תפילתו, שלא זו בלבד שהחליף את ה"ואכלה אותם כרגע", שישארו בחיים למשך זמן קט – אלא הוא פעל זאת על תקופה של ארבעים שנה, ולא ארבעים שנה של חיים סתמיים או של חיי לחץ, אלא אדרבה אופן החיים שלהם הי' בתכלית העילוי: הי' להם מן¹⁰ "לחם מן השמים", מים¹¹ מבארה של מרים וענני הכבוד גיהצו את בגדיהם¹² יישרו את הדרך והרגו את הנחשים והעקרבים¹³, כך שבמילא יכלו לשבת כל היום וללמוד תורה מפי משה רבנו ולהיות עסוקים רק באלקות, עד שהגמרא מספרת¹⁴ על אחד שראה את מתי המדבר שהיו "כמאן דמיבסמי", כ"ש תווי יין", וחסידות מסבירה¹⁵

(8) קרח טז, כא.

(9) פסיקתא פרשת פרה פי"ד, ט. לקוטי תורה במדבר לז, ב.

(10) בשלח טז, ד.

(11) ראה תענית ט, א. מכלתא בשלח שם, לה. ועוד.

(12) פרש"י עקב ח, ד. וראה פסיקתא דרב כהנא פסקא י (ויהי בשלח). דב"ר פ"ז, יא. ועוד.

(13) במדב"ר פ"א, ב. תנחומא במדבר ב, פרש"י בהעלותך י, יד. ועוד.

(14) ב"ב עג, סע"ב ואילך.

(15) בארוכה בד"ה אחרי מות דשנת תרמ"ט (ושנת

תשכ"ב). וראה בלקו"ש ח"ב ע' 55 ואילך.

אחדות לא יכולה לבוא על חשבון השולחן ערוך

לפנינו (בעמוד 15) צילום (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

על שיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תשט"ז

(נדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 8-587)

פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

אבער דאָרט אין פרק ל"ב פון תניא ברענגט ער דעם לשון המשנה אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. דער דיוק הלשון איז – ומקרבן לתורה, ער איז מקרב די בריות צו תורה,

אָבער ניט ח"ו אַרויסנעמען די תורה פון שולחן ערוך, צושניידן איר צו דער מאַס פון די בריות, און זיי זאָלן פראַווען בעל-הבית'שקייט און זאָגן שמועה זו נאה ושמועה זו אינה נאה.

און דער וואָס נעמט זיך אָן פאַר דער טענה ואהבת לרעך כמוך, פאַרקערט ווי דער אויבערשטער האָט געהייסן, און ער איז מקנא לכבודו של פלוני בן פלוני,

איז דאָס ניט קיין ענין פון שלום ואחדות, נאָר אדרבה, ער פועל'ט דערמיט אַ הירוס, ר"ל.

דורך דער טענה פון אחדות, אַז עס דאַרף ניט זיין קיין רבנישע מחיצה צווישן רבנים שומרי כל התורה ביז ראַבייס וועלכע פסק'נען שמועה זו נאה וכו' שאַקלען זיי פאַנאַנדער אַלע מחיצות וואָס זיינען דאָ ביי אידן שומרי תורה ומצוה: די מחיצה אין שול פון עזרת אנשים ביז עזרת נשים, וכו' וכו' ביז דער מחיצה צווישן כשר פלייש מיט ניט כשר'ע, דעם להבדיל בין הטהור והטמא, ביז מען נעמט אַראָפּ די מחיצה, ר"ל, צווישן אידן און גויים, ביז, ח"ו, בניך ובנותיך נתונים לעם אחר.

אל תאמרין קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר, כאָטש אפילו שבנא איז אויך מיט זיי.

מען דאַרף שטאַרקן די מחיצות פון ירושלים, ירא-שלם, פאַרקערט פון דעת שבנא ומתיבתא דילי, און נאָר דאָס איז מציל די תינוקות וואָס חזקי' האָט מחנך געווען – פון סנחריב מלך אשור. דעמאָלט איז אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחובותינו, ניטאָ קיין תלמידים שהקדיחו תבשילם ברבים,

נשי ישראל מצייתות לנשיא דורנו

ובפשטות – ביאת משיח צדקנו תיכף ומיד, "משיח נאו", ובזריזות הכי גדולה – "עם ענני שמיא",

אשר יוציא את כל בני מהגלות, "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", עד שאפילו יהודי אחד לא ישאר בגלות ח"ו, "שלימות העם",

וכולם יחדיו הולכים לארצנו הקדושה – בדוגמת נשי ישראל בדור ההוא שהיו מחבבות את הארץ, ולא הושפעו כלל ממה שאמרו אחרים, בשמעם לדברי כלב ויהושע, גדולי ישראל בדור ההוא, ודוגמתם – גדולי ישראל בכל הדורות, ובזמן הזה – נשיא דורנו.

(משיחת כ"ב סיון, למסיימות ומזכירות, ה'תשמ"ה - בלתי מוגה)

מה יעשה עם אלפיים ושמונה מאות עבדים?!

ויה"ר שבקרוב ממש נזכה לקיום היעוד "והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך", ובאופן שלכל יהודי יהיו "ב' אלפים וח' מאות עבדים", כמ"ש (זכרי' ח, כג) "כה אמר ה' צבאות בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי גו", "עשרה אנשים משבעים משפחות הרי שבע מאות לכל כנף וכנף, הרי לארבע כנפות הטלית אלפיים ושמונה מאות" (פרש"י עה"פ), וכמבואר בגמרא (שבת לב, ב) שענין זה בא בתור שכר על קיום מצות ציצית, שאודותי' מדובר בסיום פרשתנו.

וכאשר יהודי ישאל: מה יעשה עם אלפיים ושמונה מאות עבדים – הרי זה עתה יצא מהגלות, ובזמן הגלות לא ה' לו אפילו עבד אחד, וא"כ, מה יעשה עם אלפיים ושמונה מאות עבדים? לכאורה, הרי זה "לבטלה", כי אין לו במה להעסיק את כל העבדים, ואין לו אפילו פנאי לזה, כי הוא צריך ללמוד תורתו של משיח!?! – הנה שאלה זו תהי' בין השאלות שישאלו את משיח צדקנו, והוא יתראה!

(משיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תשמ"ב - בלתי מוגה)

מוקדש לע"נ הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולאה ע"ה בלוי מו"ל כתי הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומזוזה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים" ולע"נ זוגתו הרבנית חנה חיי' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל – נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג יה"ר שתיכף ומיד יקיים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

מישראל גם במי שיונק²¹ רק מצפרנים דצפרנים של משה רבנו, אפילו על מי שהוציא את פסל מיכה ממצרים והביאו לארץ ישראל, גם עליו פעלה תפילתו של משה רבנו.

ג. ברם, על מי פועלת תפילתו של משה רבנו? – רק על אלה שאינם חולקים עליו, חולקים אמנם על הקב"ה, מדברים רעה על ארץ ישראל וכו' וכו', אבל עדיין קשורים למשה (שהרי הם לא היו אשמים במה שחלקו על משה רבנו, שכן המרגלים פיתו אותם),

אולם, כאשר בא משהו "וילינו עליו"²², הוא חולק ומעמיד את עצמו כנגד משה רבנו – עליו אין תפילתו של משה רבנו פועלת.

הפסוק אומר כאן "להוציא דבה על הארץ"²³ סתם, ואינו אומר "להוציא דבה רעה"²⁴, שכן כשמדובר על מי שרוצה לעמוד כנגד משה רבנו, אין כל הבדל במה שהוא מדבר, אם דבה רעה או דבה טובה – הוא יכול אפילו לדבר טובות על משה רבנו אך אם הוא עומד על ידי כך כנגד משה רבנו, אין תפילתו של משה רבנו פועלת עליו, ואדרבה, מאדם כזה צריכים להיזהר יותר, שכן כשמישהו מוציא דבה רעה על משה רבנו, רואים מיד שאלה הם דברי שקר ושרצונו הוא רק להטעות, ולכן לא מאזינים אליו. אך בשעה שהוא אומר: אדרבה, "רבי" זה דבר טוב, וחסידות היא דבר טוב, אלא שהרבי הוא נעלה ביותר וכיצד יכולה להיות לך שייכות אליו, הוא למעלה מעלה הרבה ממך, ועל דרך זה – כיצד יכולים ללמוד חסידות, הרי היא יותר מדי נעלית ממך וכו'?

– צריכים לדעת שגם זה שמוציא דבה טובה, רוצה לנתק אותך ממשה רבנו, אין זה נוגע באיזו דרך הוא עושה זאת, העיקר שהוא

(22) שלח יד, לו.

(23) שם.

(24) שלח יד, לו. בכהנ"ל ראה לקו"ש ח"ח ע' 145

ואילך.

את המשמעות של "שתויי יין" על דרך מה שאומרים על נדב ואביהוא ש"שתויי יין נכנסו"¹⁶, שהיו בתנועה של "רצוא" להיכלל באלקות, כך היו מתי המדבר, עד שכתוב¹⁷ שמה שהגמרא אומרת¹⁸ "דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא", הרי זה מפני שאין בעולם הבא משום שכר לגבם, שכן הם משתוקקים לענין שלמעלה מעולם הבא. כך ה' גם מצבם של בני ישראל במדבר, שכל מציאותם היתה שקועה באלקות, דבר שנמשך בכל ארבעים השנה.

עד שכתוב במדרש תנחומא¹⁹ שבשעה שמשה רבנו נסתלק אמר הקב"ה כיוון שמשה הרי רועה נאמן הנה "לא יעזוב את צאן מרעייתו"²⁰, ולא יעזוב את דור המדבר שהוביל אותם, ולכן הוא נשאר במדבר כדי להיות יחד אתם, ובשעת תחית המתים כאשר יקומו משה רבנו וכן ששים רבוא מתי מדבר, יכניס אותם משה רבנו לארץ ישראל, כלומר שגם כפי שמשה רבנו יהי' אחרי תחית המתים – יהי' אתם, למרות שאז יהי' בתכלית העילוי, ובמכל שכן ממה שכעת הוא הגדול בבני ישראל.

וכל זה פעל משה רבנו על ידי תפילתו, שבמקום שיהי' "ואכלה אותם כרגע" – חיו במדבר ארבעים שנה, ולא ארבעים שנה שנות עמל ותלאה, אלא אדרבה הן ניצלו את ארבעים השנים באופן היפה והנעלה ביותר.

מכאן רואים אנו עד כמה גדול כוחו של משה רבנו, מה שפעל בתפילתו, וכך הדבר בכל "נשיא" בישראל, וזאת הוא פועל בכל אחד

(16) פרש"י שמיני י, ב (מויק"ר פי"ב, א).

(17) עש"מ מאמר חקו"ד ח"ב פ"ח. ועד"ז במגלה עמוקות עה"ת שלח יד, לה.

(18) סנהדרין קח, א במשנה. שם קי, ב.

(19) ראה תנחומא וירא יט. וראה שבת נט, ב.

(20) בכהנ"ל ראה התוועדויות תנש"א ח"ד ע' 91 ואילך.

(21) ע"פ תניא פ"ב.

מאלה ש"וילינו עליו".

ד. על דרך המבואר מדוע עשה המן "עץ גבוה חמשים אמה"²⁵. לכאורה, מילא לפי מה שהי' בפועל מובן החשבון של חמשים אמה, שכן זה הי' עבור המן ובניו, והתרגום²⁶ עושה את החשבון איך העץ התאים להמן ועשרת בניו, שכן צ"ל ג' אמות עבור כל אחד אמה וחצי בינתיים וכו'. אך, המן, הרי לא ידע שיתלו אותו על העץ, מדוע, איפוא, עשה עץ גבוה חמשים אמה?

כתוב בספרי מוסר²⁷ שהמן רצה להראות ע"י עץ זה שמרדכי אכן יהודי נעלה, ויש בו מעלות וכו', אך הוא יותר מדי נעלה לבני ישראל, על כך מראים החמשים אמה, כפי שהגמרא אומרת שחמשים אמה הוא שטח הרחוק ביותר, רשות אחרת (בנוגע לשובך וכו'), כלומר, בשעה שהלך מרדכי לקבץ ילדי ישראל וכו' טען המן: מרדכי נעלה מדי עבורכם – הוא אכן דורש לימוד התורה, לימוד עם תשב"ר, הלכות העומר וכו', כל אלה הם דברים טובים, אבל מרדכי הוא נעלה מהעולם, הוא מדי נעלה שתוכל להיות לכם שייכות אליו!

ואילו לפועל מה רצה המן בטענותיו? – לחלוק וללכת כנגד מרדכי.

כך גם כשמישהו טוען שרבי וחסידות הם דברים טובים, אך הם נעלים מדי, אי אפשר שתהי' שייכות אליהם, הרי זה אכן "דבה" לטובה, אך הכוונה היא "וילינו עליו", ולכן אסור להתייחס אליו.

אם הם רוצים להתלונן על הקב"ה, זה אכן דבר חמור, אך אין הוא נוגע לתפילת משה. רק בשעה שהם רוצים להשפיע על אחרים שיהי' "וילינו עליו", אזי אין תפילתו של משה יכולה

(25) אסתר ה, יד.

(26) הובא בתוס' שבת צב, א ד"ה אשתכח.

(27) ב"ב כג, ב.

לפעול עליהם, כל זמן שלא מתיצבים נגד משה רבנו, ולא נוגע באיזה מצב נמצא הלז, עד גם במדרגה הנחותה ביותר – אומרים שמשה רבנו רועה נאמן מוציא כל יהודי, ואילו אם הלז מתיצב כנגד משה רבנו – אז אין ביכולת משה רבנו לעזור לו.

ה. מדוע מספרת לנו התורה כל זאת? הרי אין ענין כלל לספר בגנותם של ישראל, שהרי אם "בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב"²⁸, מכל שכן בגנותן של ישראל, אלא התורה מספרת לנו זאת כדי שנלמד מכאן הוראה לדורות:

בכל דור יש משה רבנו שבדור²⁹, והם נשיאי הדור שבכל דור, ה"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"³⁰, חכמי הדור, התנאים והאמוראים וכו', עד לדורות האחרונים, עד לדורנו אנו, הנשיא – כ"ק מו"ח אדמו"ר שהוא נשיא דורנו, עד שכאשר בא מישהו ורוצה לפתות את מושפעיו שלא ללמוד חסידות ולקרר אותם מכך בטענה שחסידות היא ענין נעלה ביותר וכיצד יש להם שייכות לכך, ועל דרך זה כיצד יכולים להיות מקושר לנשיא בשעה שהוא נעלה מהם, כיצד יכולים להיכנס אליו, כיצד יכולים להגיש לו פתקא וכו' – הרי אומרים שכל זה היתה טענתם של המרגלים ש"וילינו עליו", וכשמתיצבים נגד משה רבנו – אין הוא יכול להתפלל עבורם, המושפעים אינם אשמים, כי אם מוריהם שהביאו אותם לכך!

לאיך גיסא: בשעה שאדם מתקשר למשה רבנו שבדור, לא נוגע אז מצבו, משה רבנו מוציא את כל אחד ממצבו ומעמיד אותו בדרגה של "שתויי יין", ועד שהוא מביא ומכניס אותו לארץ ישראל, עד לגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

(28) פסחים ג, א.

(29) ב"ר פנ"ו, ז.

(30) תקוני זהר תס"ט (קיד, א).

לא לערוך שום חשבונות בקיום הרצון העליון

טוען היהודי, שקבלת עול היא רק ראשית העבודה וכו'⁴², כשאוחזים בתחלת העבודה – אבל הוא אוחז הרבה אחרי ראשית העבודה, שהרי עוסק כבר עשרות שנים בעבודה, ובמילא יכול להרשות לעצמו לערב את שכלו בענינים של תורה ומצות (וכנ"ל הרי זה שכל דקדושה), ואדרבה, זה יוסיף לו תענוג בתורה ומצות.

אומרים לו שצריך להיות "ויהס כלב"³³, ענין השתיקה והביטול, למסור את עצמו ("זיך אוועקלייגן"), רק לשמוע מה שאומרים לו ולציית.

ומה שיש לו קושיא ומגמרא (בדוגמת הענין ד"תעלי לרקיע", שהוא דבר הנמנע ע"פ תורה), אזי מסתמא יכול מישהו אחר לתרץ לו אותה, והעיקר – הקושיא לא צריכה לשנות כלל, עליו לעשות זאת בקבלת עול, כפי שרבה אמר⁴³ "תומת ישרים תנחם"⁴⁴ שזהו הענין דקבלת עול שלמעלה מטעם ודעת. ואע"פ שענינו של משה הוא הבנה והשגה, שהרי התורה ש"נקראת על שמו"⁴⁵, ענינה הבנה והשגה כמ"ש⁴⁶ "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני וגו'", אעפ"כ אומר המדרש⁴⁷ ש"פתי יאמין לכל דבר – זה משה רבינו", ולכאורה כאשר מחפש המדרש מיהו פתי, לא מצא מישהו אחר מלבד משה? אלא כיון שענינו של משה הוא קבלת עול, קורא לו המדרש בשם פתי.

ועד"ז גם הי' אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁸, כיון שידע שזהו רצון העליון, הוא מסר את עצמו לגמרי ונעמד בסכנה, כדי למלאת ("אויספירען") את הרצון העליון.

ז. וכאן רואים הוראה נוספת: הרבי העמיד בסכנה לא רק את עצמו, אלא גם יהודי שני, עד שהיו כמה שאכן נשלחו לארץ גזירה (ואחדים מהם נמצאים עכשיו כאן בהתוועדות), ולכאורה אינו מובן: מילא על עצמו הוא בעל-הבית, אבל כיצד יכול להעמיד בסכנה יהודי אחר?

אלא זאת רואים ממעשה המרגלים, שזאת היתה טענתם כנ"ל – שמילא על עצמם היו מוותרים, אך כיצד יכולים לשאת באחריות של כל בני ישראל? ואעפ"כ לא היתה זו טענה ראוי' ומזה נשתלשל חטא המרגלים.

והטעם לזה הוא: כאשר יודעים שזהו רצון העליון, לא צריכים לערוך שום חשבונות, לא בנוגע לעצמו ולא בנוגע לשני⁴⁹ (וכאשר לא עושים חשבונות כלל, ישנם הכחות ומצליחים במילוי השליחות כנ"ל).

(משיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תשכ"ו – בלתי מוגה)

(42) תניא רפמ"א.

(43) שבת פח, סע"א ואילך.

(44) משלי יא, ג.

(45) מכילתא בשלח טו, א; שמו"ר פ"ל, ד – ע"פ

מלאכי ג, כב.

(46) ואתחנן ד, ו.

(47) שמו"ר רפ"ג. וראה הביאור בזה בסה"מ מלוקט

ח"א ע' שנו.

(48) ראה בתחלת ההתוועדות ב"שיחות קודש" תשכ"ז ע' 478.

(49) להעיר מהרמב"ם הל' מלכים ספ"ז: ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא כו' – אף שעליהם נאמר הוא אמר ויהי הוא ציונה ויעמוד (שבת קנב, א), שעד"ז הוא גם במלחמה רוחנית (תניא פמ"ט). [מלקו"ש שבתחלת השיחה הערה 53].

עצמם ופחדו להכנס לארץ ישראל מאחר ולא ידעו האם יוכלו לפעול את הרצון העליון, בגלל זה לבד לא יכלו להכנס לא"י, כי: אם היו הולכים בקבלת עול, בלי לערב את שכלם, היו עוברים את כל הנסיונות בא"י, אבל ללא הקבלת-עול – אכן לא הי' בידם לעמוד בנסיונות, כיון שרק כאשר הולכים בקבלת עול מובטחים לעמוד בכל הענינים.

ה. ע"פ הנ"ל אפשר לבאר גם מה שעל הפסוק "עלה נעלה וירשנו אותה"³³, מביא רש"י את הגמרא³⁴, שכלב אמר "אפילו בשמים, והוא אומר עשו סולמות ועלו שם, נצליח בכל דבריו".

ומקשה המהר"ל מפראג³⁵: מדוע הגמרא היתה צריכה להביא כזו דוגמא שלא שייכת ע"פ טבע, הרי זהו דבר הנמנע?³⁶

ויש להוסיף על קושייתו שגם ע"פ תורה זה נמנע, שלכן כאשר אחד אומר הרי את מקודשת לי על-מנת שתעלי לרקיע – הרי זה כלום והתנאי בטל (ומקודשת מיד)³⁷ משום שהוא דבר הנמנע, וא"כ מדוע הגמרא תופסת כזו מין מציאות? והמהר"ל מיישב זאת ע"פ דרכו.

אמנם ע"פ המבואר בחסידות אפשר לתרץ זאת, שבהביאו דוגמא כזאת רצה כלב לומר: אימתי בטוחים שיעמדו בכל הנסיונות, דוקא כאשר לא הולכים ע"פ השכל אלא רק בקבלת עול, שאפילו אם יאמרו דבר שהוא היפך השכל עד לתעלו לרקיע³⁸, ג"כ יעשו זאת, כי רק ע"י שסומכים על הקב"ה – והרי מצד הקב"ה יתכן דבר הנמנע, כיון שהוא נמנע הנמנעות, וכידוע השיטות בזה³⁹ האם שייך למעלה נמנעות, וחסידות מסיקה שלמעלה הוא נמנע הנמנעות – דוקא באופן כזה אפשר הצלחה⁴⁰.

ו. ההוראה מכל הנ"ל:

לכאורה יהודי יכול לטעון, היות וכל ימיו הוא מתנהג ע"פ שולחן-ערוך, עד ששכלו נהי' שכל ע"פ תורה, ואפילו רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו הם ע"פ תורה – מדוע שלא יוכל לערב את שכלו כאשר בא לקיים את רצון העליון, הרי שכלו הוא שכל דקדושה?

ע"כ ישנה ההוראה מהמרגלים: אע"פ שהם היו נשיאים, קרואי מועד אנשי שם⁴, וטענתם היתה ע"פ תורה כנ"ל, אעפ"כ, כיון שערבו את שכלם הם (אפי' דקדושה), יצא מזה אח"כ חטא המרגלים! מכיון שכאשר שומעים ממשה רבינו – אשר שכנה מדברת מתוך גרונו⁴¹ – שכך צריכים לעשות, יש לעזוב את כל החשבונות, ולציית לפקודת משה.

(33) פרשתנו יג, ל.
 (34) סוטה לה, א.
 (35) גור ארי' פרשתנו שם.
 (36) מלשון רש"י "עשו סולמות ועלו שם" מוכח, שכוונתו היא – על"י בשמים כפשוטו. ובפרט שהרי עד"ז ממש הוא בפרש"י נח (יא, א). [שוה"ג להערה 30 בלקו"ש שבתחלת השיחה].
 (37) רמב"ם הל' אישות פ"ו ה"ז (מגיטין פד, א).
 (38) שזהו ענין שאינו בגדר מציאות העולם כלל [ע"פ לקו"ש שם ס"ע 89 ופנים הערה הנ"ל].
 (39) ראה שו"ת הרשב"א סתי"ח. ס' החקירה לאדמו"ר הצ"ע ע"פ 68. סה"מ מלוקט ח"א ע" ס.
 (40) וי"ל, שמה שהוזקק כלב לזה הוא – כי מכיון שראה שטענת המרגלים היא (לא רק מצד שטויעים הם ודעתם שא"א להכנס לא"י, כ"א גם) לפי שרועים כן (וכדמוכח ממה שהשתמשו בדבר שקר בטענתם – ראה רש"י לעיל פסוק כז) הרי אפשר שימציאו עוד טענות כאלו שלא יהי' לו מה להשיב עליהם מראיות ע"פ שכל. ולכן אמר "עלה נעלה אפילו בשמים" – אף שאין לזה שום מקום בשכל [מהערה 30 בלקו"ש שם].
 (41) ראה זח"א רסז, ג. זח"ב קטו, ב. זח"ג ריט, א. רלב, א.

לעזוב הכל ולציית למשה

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"^{*}

א. בפרשתנו מדובר אודות המרגלים, וכמדובר כמה פעמים¹ התמיהה שבזה:

משה הי' רועה ישראל, וא"כ הרי הכיר את מצבו של כל אחד מבני ישראל, וכמובא במדרש² עה"פ "ומשה הי' רועה את צאן יתרו"³, שהוא לא הסתפק בהשגחה כללית על מזונם של הצאן, אלא דאג שהזקנה תקבל את המזון המתאים לה והצעירה את מזונה וכו', והתמסר ("זיך אריינגעלייגט") לדעת את טבעו של כל כבש.

ואם כך הי' הדבר אצל צאן יתרו וקודם מ"ת, עאכו"כ אצל בני ישראל לאחר מ"ת, שבודאי משה חדר בהם וידע את תכונות הנפש של כל יהודי.

ועאכו"כ לאחר שמשה לקח את בני ישראל "על אחריותו" למדבר, ששם היו "נחש שרף ועקרב"⁴ בגשמיות וברוחניות, שזוהי קליפה איומה ונוראה ("א מורא'דיקע"), ובאם לקחם על אחריותו בודאי הכיר את כל אחד.

ובפרט שמתחלת הולדו הי' רועה (בתכונותיו)⁵, וא"כ הרי זה גם מצד הטבע וגם מצד העבודה, וא"כ בודאי הכיר את כל בני ישראל.

עאכו"כ שידע את מצבם של הנשיאים, אשר היו קרואי מועד אנשי שם⁶, ועשרות אלפים מבני ישראל היו כפופים למרותם, ובודאי שמשה הכירם – ואם-כן כשבחרם לשליחות זו היו ראויים לכך, וכיצד קרה שנכשלו?

ובפרט כשמדובר על הכניסה לארץ ישראל, שאלמלא זכו הי' כבר ה"תבאמו ותטעמו"⁷, שהכניסה לא"י היתה אז באופן ד"תטעמו", גאולה שאין אחרי' גלות (אלא שהמאורעות שלאחרי-זה גרמו שלא כך יהי') – אזי כאשר מדובר אודות ענין כה נעלה, בודאי שמשה דקדק.

והשאלה מתחזקת: הקב"ה אמר למשה "שלח לך" – לדעתך⁸, שכל השליחות היא על אחריותו של משה, והרי אפי' אדם פשוט כאשר שומע מהקב"ה שזה על האחריות שלו – יזדעזע וידקדק שהכל יהי' כדבעי, וכל-שכן כשמדובר אודות משה, רועה ישראל, בודאי שהוצרך לדקדק.

(* חלקים משיחה זו הוגחו ע"י כ"ק אד"ש מה"מ ונדפסו בלקו"ש ח"ח ע"פ 82 ואילך.

מכיון שבלקו"ש שם הובאו רק חלקים קטנים וקצרים מההנחה על-כן הבאנו בזאת את השיחה כפי שנדפסה ב"שיחות קודש" תשכ"ו 481 ואילך – הנחה פרטית, בלתי מוגה – ובשוה"ג הבאנו מס' הערות או קטעים מלקו"ש שם, ובסופם צויין מהיכן נלקטו. המו"ל.

(1) ראה לקו"ש חכ"ג ע"פ 92 ואילך. חל"ג ע"פ 78 ואילך.
 (2) ראה שמו"ר פ"ב, ב תיאור הבא בנוגע לדוד (ובנוגע למשה – פרט אחר). וראה סה"מ תשי"א (כ"ק אדמו"ר

מוהרי"צ) ע"פ 183, שמקשר זה גם למשה.

(3) שמות ג, א.

(4) עקב ח, טו.

(5) ראה שמו"ר שם, ד.

(6) כ"ה בהנחה. ובפרשתנו יג, ג: כולם אנשים ראשי בני ישראל המה. ובפרש"י: אותה שעה כשרים היו. וראה הנסמן בהערה 8.

(7) בשלח טו, יז.

(8) רש"י ריש פרשתנו.

ויתירה מזו: הרי מדתו של משה היא מדת האמת⁹, ואמיתית ענין האמת הוא שכל פרט ונקודה הם אמת בלי שום ספק וספק ספיקא, ואפי' לא מאה ספקות, ואם-כן בודאי משה דקדק שזה יהי' כדבעי, וכיצד יצא מזה אח"כ חטא?

ובאותיות פשוטות: רש"י אומר על המרגלים ש"באותה שעה כשרים היו"¹⁰ וצדיקים היו¹¹, וכיצד קרה שחטאו?

ב. לכן מוכרחים לומר שטענתם של המרגלים היתה טענה דקדושה, אלא שבערך למשה שהי' נעלה מהם, היא סתתה ("אוועקעקערט") כחוט השערה, ומזה נשתלשל חטא המרגלים בפועל.

וכמבואר בלקו"ת¹², שטענת המרגלים היתה שהם חפצים בתורה ומצוות במחשבה או בדיבור בלבד, אבל לא במעשה, כי כאשר יורדים למעשה, עלול לבוא מזה ההיפך.

וביתר ביאור: כאשר נכנסו המרגלים לארץ ישראל, וראו שהיא "ארץ זבת חלב ודבש"¹³ וישנם בה פירות שמנים כפשוטו, "וזה פרי"¹⁴, הבינו שבשביל זה יהיו זקוקים קודם לל"ט מלאכות – החורש והזורע וכו', עובדין דחול, ויתכן שעיי"ז ישקיעו עצמם לגמרי בענינים אלו, ובפרט שישנו פס"ד בתורה "אל תאמין בעצמך"¹⁵ – לכן טענו המרגלים שאין ביכלתם לשאת אחריות כה כבדה ("געוואלדיקע אחריות") של הכנסת עשרות אלפי יהודים לארץ ישראל כאשר ישנה סכנה שכזו! ועוד רוצים לא רק שזה לא יפעל שום ירידה, אלא אדרבה, שתהי' עלי'.

ולכן טענו שצריכים ויותר טוב להשאר במדבר, מקום שלא שייכים שם כלל לעניני העולם, הלחם הוא ה"מן", "לחם מן השמים"¹⁶ שאין בו פסולת¹⁷ הן בגשמיות והן ברוחניות, מים יש מבארה של מרים¹⁸, הבגדים נקיים ע"י ענני הכבוד¹⁹ והענן הרג את הנחשים והעקרבים²⁰, במילא יכלו ללמוד תורה עם משה רבינו במנוחה, ומדוע שילכו לארץ ישראל ויתעסקו בענינים גשמיים כאשר אפשר ללמוד תורה מתוך מנוחה במדבר.

והנה, טענת המרגלים היתה טענה דקדושה ע"פ תורה, שהרי אפי' בפיקוח נפש בגשמיות נוגע ספק וספק ספיקא, עאכו"כ כאשר מדובר בפיקוח נפש בגשמיות וברוחניות גם יחד.

הם אמנם ידעו שמשה ואהרן יכלו ללכת לארץ ישראל ולעמוד בנסיון, אבל בנוגע לכל בני ישראל – מי יודע האם הם יוכלו לעמוד בנסיון, הרי "הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידן"²¹, ו"תורה על הרוב תדבר"²², ואצל רוב בני ישראל צריך להיות "הנהג בהם מנהג דרך ארץ"²¹, ויתכן שיכשלו.

(9) תהלים פה, יא. שמו"ד פ"ה, י. וראה סנהדרין קיא, סע"א.
 (10) נסמן בהערה 4. וראה גם פרש"י דברים א, כג ד"ה ומקח.
 (11) במדב"ר פט"ז, ה. וראה גם זח"ג קנח, סע"א.
 (12) פרשתנו לו, ג.
 (13) שמות ג, ח. וראה גם פרשתנו יג, כז.
 (14) פרשתנו שם.

(15) אבות פ"ב מ"ד.
 (16) בשלח טז, ד.
 (17) ראה פרש"י חקת כא, ה.
 (18) פרש"י שם כ, ב.
 (19) פרש"י עקב ח, ד.
 (20) פרש"י בהעלותי, לד.
 (21) ברכות לה, ב.
 (22) ראה מו"נ ח"ג פל"ד.

וטענתם היתה שזו "ארץ אוכלת יושבי"²³, וכמדובר פעם הפירוש בזה²⁴: כשם שמאכל נהי' דם ובשר כבשרו (של האוכל), עד"ז ארץ ישראל "אוכלת יושבי" – שיושבי' הופכים להיות בדיוק כמו הארץ, ולא רק הרגל אלא גם הראש והשכל שלו נעשים "ארץ", עד שמפסיק להיות בן-אדם ("אויס מענטש") ואינו רואה כלל את השמים.

ובהיותם נשיאי ישראל דאגו עבור כל בני ישראל; על עצמם חשבו שמסתמא יוכלו לעמוד בנסיון, ואפי' אם לא – הרי מותרים הם על התומ"צ שלהם כדי לפעול את הרצון העליון. אך כאן דובר אודות כל בני ישראל, ועל-כן טענו שאינם יכולים לקחת על עצמם אחריות על כל בני ישראל, שלא זו בלבד שלא תהי' להם ירידה אלא שתהי' עוד עלי'.

ג. עפ"ז יובן מה שאמרו המרגלים "כי חזק הוא ממנו"²⁵, וכפי שרש"י מביא (מגמרא²⁶) שאמרו שהוא חזק כלפי מעלה, כביכול. דלכאורה כיצד יכלו לומר זאת, הרי "כשרים היו" וצדיקים היו?

והביאור הוא: שהם התכוונו ל"מעלה" הקיים בכל יהודי, היינו, הנפש האלקית "חלק אלקה ממעל ממש"²⁷, וזו היתה כוונתם, שכאשר יבואו לארץ ישראל ויתעסקו בענינים גשמיים, אזי הנפש הבהמית תהי' "חזק הוא ממנו" – מהנפש האלקית.

וזה הי' חוט השערה שהמרגלים סטו בו, החל מהטענה דקדושה, ועד שהשתלשל מזה החטא בפועל.

רק כשהולכים בקבלת עול בטוחים בכל העינים

ד. עפ"ז יובן מה שרש"י אומר²⁸: "להקיש הליכתן לביאתן, מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה", דלכאורה הרי אומר ש"כשרים היו" וכו', וכיצד יתכן שהליכתן בעצה רעה?

אלא כנ"ל שטענתם היתה טענה דקדושה, הם הלכו מתוך החלטה לבדוק ולשער האם בני ישראל יעמדו בנסיונות או לא, שהרי אומרים הלואי ביאתך כצאתך²⁹; לכן אפשר לומר ש"כשרים היו" ואעפ"כ "הליכתן בעצה רעה", היות וכאשר הקב"ה מצוה לעשות משהו לא צריכים לערב את השכל העצמי ("דעם אייגענעם שכל") כדי לשער האם אפשר לעשות זאת או לא, הם היו צריכים רק לענות למשה רבינו על השאלות ששאלם, ולא להעלות השערות האם יוכלו להכנס לארץ ישראל.

ובגלל שערבו את שכלם ושיערו, לכן לאחר מעשה המרגלים אמר הקב"ה שלא יכנסו בפועל לארץ ישראל, וכאשר ניסו בכל-זאת ללכת אזי "ויכום ויכתום וגו'"³⁰.

עפ"ז יובן גם מה שלמרות כל ההפלאות של דור המדבר המסופר במס' ב"ב³¹, והיו דור דעה³² וכו', הם לא יכלו להכנס לארץ ישראל, כי עיי"ז שערבו את שכלם כדי להעריך את

(23) פרשתנו יג, לב.
 (24) ראה לקו"ש חכ"ח ע' 91.
 (25) שלח שם לא.
 (26) סוטה לה, א.
 (27) תניא רפ"ב.
 (28) פרשתנו שם, כו.
 (29) ראה ב"מ קז, סע"א: יציאתך .. כביאתך כו'.
 (30) פרשתנו יד, מה.
 (31) עג, ב – ראה לקו"ש ח"ג (ע' 50) וחכ"ג (ע' 122) בהערה. ועוד.
 (32) ראה ויק"ד פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג. וש"נ.